

## Vuoden 2026 talousarvion kehykset

KH 29.09.2025 § 359

1008/02.02.00.00/2025

Suomen talous toipuu taantumasta hitaasti, kun heikko työllisyystilanne ja epävarmuus pitävät kotitaloudet varovaisina. Suomen bruttokansantuote (BKT) kasvoi viime vuonna 0,4 % vuositasolla. Talouden toipumisen arvioidaan jatkuvan. BKT kasvaa 1,0 % vuonna 2025, ja 1,4 % vuonna 2026 ja 1,7 % 2027. Inflaation hidastuminen, korkojen lasku ja tuloveronalennukset lisäävät lähivuosina kulutusta. Rakentamisen toipuminen, energiasiirtymä ja puolustushankinnat kasvattavat investointeja. Talouden kasvua hidastavat kuitenkin Yhdysvaltojen tullien korotukset ja yleinen epävarmuus. Työllisyys kääntyy viimein vuosina 2026-2027 kasvuun talouden vahvistuessa. Työttömyysaste laskee vuoden 2025 9,4 % 8,4 %:iin vuonna 2027.

Heikko lähtötilanne ja talouden hidas kasvu painavat julkista taloutta tänä vuonna. Lähivuosien ennakoitu talouskasvu sekä hallituksen sopeutustoimet pienentävät alijäämää vain maltillisesti, kun menoja lisäävät kasvavat puolustusinvestoinnit, hoiva- ja hoitomenot sekä velanhoitokustannukset. Julkisyhteisöjen alijäämä on tänä vuonna 4,3 % suhteessa BKT:hen ja pienenee siitä n. 3,6 %:iin vuonna 2026 ja kolmen prosentin tuntumaan ennustejakson lopulla. Velkasuhde vakiintuu hetkellisesti vuonna 2027, minkä jälkeen se kääntyy uudelleen kasvuun ja ylittää 90 % vuonna 2029.

Kuntatalous heikkeni ennakoidusti vuonna 2024, mutta verotulokehityksen, maltillisen menokasvun ja kertaluontoisten erien johdosta ennakoitua vähemmän. Kuntien lainakanta kääntyi kuitenkin selvään kasvuun. Kuntatalouden kuluvan vuoden tilanne on viime vuotta huomattavasti haastavampi ja toiminnan ja investointien rahavirta syvenee. Kuntien taloustilanteet vaihtelevat voimakkaasti, ja kuntakentässä on nähtävissä sekä taloudellista että toiminnallista eriytymistä. Kuntatalousohjelmaan sisältyvän kehitysarvion mukaan kuntataloudessa on sopeutuspainetta kaikissa kuntakokoryhmissä ja tulojen ja menojen välinen merkittävä epätasapaino edellyttää tasapainottamistoimien jatkamista. Kuntatalouden jatkonäkymiin liittyy edelleen myös runsaasti epävarmuustekijöitä.

Myös kaupungin talouden tilanne heikkeni vuodesta 2023, kun hyvinvointialueen käynnistymiseen liittyvät väliaikaiset vaikutukset poistuivat. Muutos näkyi erityisesti vero- ja valtionosuuskertymän alenemisena. Talouden heikkenemisen myötä vuoden 2024 alkupuolella valmisteltiin laaja-alainen talouden sopeutusohjelma, jonka kaupunginvaltuusto hyväksyi kesäkuussa 2024. Sopeutustoimet jatkuvat edelleen, mutta toimenpiteiden myötä kaupungin talouden tilannetta on saatu vakautettua. Talouden liikkumavara on kuitenkin edelleen niukka ja talouden kehitykseen liittyy paljon epävarmuustekijöitä.

Vuoden 2026 talousarvion ja vuosien 2026-2028 taloussuunnitelman linjaukset perustuvat kaupungin uuteen strategiaan Hyvä kasvaa Joensuussa. Kaupunginvaltuusto päättää strategiasta 29.9.2025.

Yksi viidestä strategian vaikuttavuuslinjauksesta on Kestävän talouden Joensuu, jonka vaikuttavuustavoitteen tavoitelinjauksista erityisesti seuraavat ohjaavat talousarvion laadintaa:

- Hoidamme taloutta vastuullisesti ja pitkäjänteisesti. Ylijäämäinen talous tukee investointikykyä. Veroprosentit pidetään kilpailukykyisinä suhteessa verrokki-kaupunkeihin. Lainakannan sekä vuokra- ja leasingvastuiden kasvu on hallittua.
- Investointien tasoa nostetaan merkittävästi. Investoimme palveluinfrastruktuuriin ja elinvoimaan valtuustokaudella 2026-2029 noin 200 miljoonaa euroa. Investointitasoa tarkistetaan talouden reunaehdot huomioiden strategian puoliväliarvioinnin yhteydessä

Talousarvion ja taloussuunnitelman laadintaa ohjaa myös kaupunginvaltuuston 17.6.2024 hyväksymät talouden sopeutusta koskevat linjaukset. Linjausten toimenpiteet ulottuvat vuoteen 2030 asti ja ohjaavat siten myös vuoden 2026 talousarvion ja taloussuunnitelman laadintaa. Linjaukset sisältävät myös palveluverkkoa, palvelujen järjestämistä sekä taksoja, maksuja ja avustuksia koskevat tavoitteet. Lisäksi linjaukset ohjaavat palvelujen sisältöä, laatua ja laajuutta, omaisuutta ja omistajaohjausta sekä verotuksen ja investointien tasoa.

Talousarvion kehysluonnosta esiteltiin kaupunginvaltuuston talousseminaarissa 22.9.

Strategian ja talouden sopeutuksen linjaukset huomioiden talousarviokehys on tasapainossa. Tavoitteena on, että talous vahvistuisi taloussuunnitelmakaudella. Kehitykseen liittyy kuitenkin merkittäviä epävarmuustekijöitä mm. vireillä olevan valtionosuusuudistuksen johdosta.

Investointitaso nousee taloussuunnitelmakaudella strategian tavoitteen mukaisesti. Investointitason toteuttaminen edellyttää talouden vahvistamista, koska investointitason vaikutukset näkyvät viiveellä lainakannan kasvun ja uusien investointien valmistumisen myötä. Strategiaesityksen mukaisesti investointitasoa tarkistetaan talouden reunaehdot huomioiden strategian puoliväliarvioinnin yhteydessä.

Vuoden 2026 talousarviokehysten perustelut ja muutokset kuluvin vuoden talousarvioon nähden on esitetty yksilöityinä liitteessä.

Alueellinen jätelautakunta sekä seudullinen joukkoliikennejaosto ovat pyytäneet kannanottoja vuoden 2026 talousarvioon liittyen (oheismateriaalit). Talousarviokehysten linjaukset ohjaavat myös näiden palvelujen talousarvion laadintaa. Talousarviokehityksessä on esitetty myös ko. palveluita koskevat talousarviokehitykset. Jätelautakunnan osalta toimintamenojen muutokset kohdistuvat erityisesti lietteenkäsittelyn muutoksiin ja toimintamenojen kasvu tulee huomioida vastaavasti taksan määrittelyssä. Joukkoliikenteen palvelutason muutokset tulee mitoittaa siten, että menotason kasvu jäisi maltillisemmaksi kuin seudullisen joukkoliikennejaoston 2.9.2025 § 26 esitys.

Lauta- ja johtokuntien talousarvioehdotusten tulee olla valmiina 23.10. Kaupunginjohtajan talousarvioehdotus valmistuu 30.10. ja kaupunginhallituksen 1. käsittely pidetään 3.11. ja 2. käsittely 24.11. Kaupunginvaltuusto käsittelee talousarviota 8.12.

Valmistelija: talousjohtaja

**Kaupunginjohtajan päätösehdotus:**  
Kaupunginhallitus päättää

merkitä vuoden 2026 talousarvion kehysten tiedoksi ja jatkovalmistelun pohjaksi sekä antaa mahdolliset evästyksiset jatkovalmistelulle, ja

antaa talousarviokehysten ja siihen sisältyvät määräraha-kehysten sekä muut linjaukset kaupungin lausuntona alueelliselle jätelautakunnalle ja seudulliselle joukkoliikennejaostolle.

**Päätös:**

Hyväksyttiin yksimielisesti.

Talousjohtaja Satu Huikuri oli kokouksessa asian käsittelyn aikana.